СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ

СЪЮЗ НА УЧЕНИТЕ В БЪЛГАРИЯ – КЛОН СВИЩОВ

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА
КОНФЕРЕНЦИЯ

ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ – 30 ГОДИНИ СЛЕД НАЧАЛОТО НА ПРОМЕНИТЕ

Свищов, 22 ноември 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 75 години от създаването на Съюза на учените в България

Академично издателство „Ценов“
Свищов
2020

ПРОГРАМЕН КОМИТЕТ

Доц. д-р Иван Марчевски – Ректор на СА „Д. А. Ценов“ - Свищов
Проф. д.б.н. Диана Петкова – Председател на Съюза на учените в България
Доц. д-р Тодор Кръстевич – Зам. ректор „Научноизследователска и проектна дейност“ на СА „Д. А. Ценов“
Доц. д-р Красимира Славева – Председател СУБ – клон Свищов

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

Проф. д-р Атанас Атанасов
Доц. д-р Христо Сирашки
Доц. д-р Пепа Стойкова
Гл. ас. д-р Зоя Иванова
Гл. ас. д-р Любка Илиева

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Председател:
Проф. д-р Атанас Атанасов
Членове:
Проф. д-р Поля Ангелова
Проф. д-р Маргарита Богданова
Доц. д-р Красимира Славева
Доц. д-р Христо Сирашки

НАУЧНИ СЕКРЕТАРИ
Гл. ас. д-р Зоя Иванова
Гл. ас. д-р Любка Илиева

Публикуваните материали са рецензирани. Авторите носят отговорност за съдържанието на материалите, изразените мнения, използваните данни, цитираните източници и езиковото оформление на текстовете.

ISBN 978-954-23-1815-6

СЪДЪРЖАНИЕ

ИКОНОМИКС, ФИНАНСИ, ЗАСТРАХОВАНЕ, СОЦИАЛНО ДЕЛО

Напълно автоматизирания луксозен комунизъм – опит за подмяна на идеологията с технология
Проф. д.н. Борислав Борисов, докт. Дмитрий Лем 7

Бюджетно осигуряване на националната сигурност – състояние и тенденции за периода 2010 – 2019 г.
Проф. д-р Андрей Захариев, ас. д-р Стефан Станимиров, докт. Русалин Русалинов.....18

За информационното общество в България – 30 години след началото на промените
Проф. д-р Йордан Василев 27

Човешките ресурси в здравеопазването (2009-2019 г.)
Доц. д-р Анастасия Марчева, гл. ас. Милена Владимирова.....35

Реформата в българското данъчно облагане и икономиката в сянка
Доц. д-р Валентин Милинов 43

Надзор върху застрахователната дейност в България в контекста на защитата на интересите на застрахованите
Доц. д-р Венцислав Василев 51

Българската икономика преди и след 30 години: източници на растежа
Доц. д-р Вера Пиримова 58

Глобализацията на съвременната икономика и мястото на България в нея
Доц. д-р Людмил Несторов 67

Осигурително-технически аспекти на взаимовръзката „вход – изход“ през призмата на адекватността и еквивалентността на пенсионноосигурителната система в България
Доц. д-р Пламен Йорданов, докт. Жанета Ангелова 76

Застраховането като възможност за осигуряване на допълнителен доход на хората в надработоспособна възраст
Доц. д-р Румен Ерусалимов 84

Конвергенция на финанси и застраховане в България –
проявления, тенденции, възможности
Доц. д-р Стоян Проданов.....93

Анализ на показателите за капиталова адекватност на банките
в България през периода 2007 – 2018 г.
Гл. ас. д-р Аглика Кънева 102

Еволюция на държавния надзор върху застрахователната
дейност в България
Гл. ас. д-р Анелия Панева 113

30 години пазарна икономика в България: ефекти върху заетостта
Гл. ас. д-р Елка Сярова.....121

Оценка състоянието на задлъжнялостта в подсектор
„Местно самоуправление“
Гл. ас. д-р Петко Ангелов, докт. Силвия Заркова.....129

Развитие и усъвършенстване на институционалната структура
на пазара на труда в България
Гл. ас. д-р Таня Илиева 137

Пъзел с изменчивостта – методология за тестване на БФБ
Гл. ас. д-р Цвета н Павлов 144

Осигуряване в Универсален пенсионен фонд – състояние
и възможности
Ас. д-р Йордан Йорданов.....153

Инвестирането във ВЕЦ като важен възобновяем енергиен източник
в България
Ас. д-р Стефан Станимиров, докт. Мирослав Костадинов.....161

Мястото на преките чуждестранни инвестиции
в българската икономика
Ас. Елица Петкова.....168

Парите – начален и краен стимулатор и ограничител на банковото
външнотърговско посредничество (Финансово-правни аспекти)
Ас. Игнат Папазов 177

Стрес тестовете на българската банкова система в контекста
на регулаторните изисквания на Базел III
Докт. Беатрис Любенова 184

Инвестиционните банки и ипотечните облигации
Докт. Борислав Киров 196

Презастраховането като инструмент за управление на риска
Докт. Вахан Бохосян 205

Отражение на петролните ценови шокове върху световната
икономика
Докт. Даниел Тунчев 211

Българският модел на системата „бонус-малус" и поредното
предизвикателство пред застрахователните компании
Докт. Михаела Монова 220

Проблеми и предизвикателства пред холдинговите дружества
в България
Докт. Теодора Цветкова 228

СЧЕТОВОДСТВО, КОНТРОЛ, АНАЛИЗ, СТАТИСТИКА

Същност и възможности за счетоводно отчитане
на специализираните пенсионни резерви в пенсионноосигурителните
дружества
Проф. д-р Атанас Атанасов 239

Съвременната агростатистика в България – началото
Проф. д-р Поля Ангелова 247

Стандартизация на счетоводството в предприятията от публичния
сектор в Република България
Доц. д-р Венцислав Вечев 255

Значими изменения в счетоводството в резултат на настъпилите
социално-икономически промени през последните 30 години
Доц. д-р Галина Чиприянова 261

Структурните промени в българската икономика и влиянието им
върху външната търговия и икономическия растеж
Доц. д-р Красимира Славева 270

Първи период в развитието на статистическия анализ
на „Отдалечени наблюдения“ ("OUTLIERS")
Доц. д-р Любомир Иванов **281**

Оценка на достъпа до интернет в дейността на предприятията
Доц. д-р Маргарита Шопова **288**

Стопански счетоводен анализ на ефективността и финансовата
стабилност на предприятието
Доц. д-р Марко Тимчев **296**

Правни аспекти на трансферното ценообразуване при данъчно
облагане в Р България
Доц. д-р Пенко Димитров **305**

Дуално или триално обучение по контролни дисциплини във висшето
образование – проблеми и предимства
Доц. д-р Пепа Стойкова **313**

Сравнителен анализ на финансирането на висшето образование
в страните от Европейския съюз
Доц. д-р Пламен Петков **324**

Предизвикателства пред одиторите в контекста на разширеното
докладване
Доц. д-р Силвия Костова **333**

Оценката на риска при извадковото изучаване в одита
Доц. д-р Стела Касабова **341**

Развитие на контрола върху акцизите през последните 30 години
Гл. ас. д-р Жельо Желев **347**

Мрежов модел за пътуване в България с БДЖ при планиране
на маршрут за пътуване с прикачване
Гл. ас. д-р Миглена Иванова **355**

Счетоводната професия в перспектива – умения и компетенции
Гл. ас. д-р Радосвета Кръстева-Христова **364**

Оценка на икономическото сближаване между областите в България
Гл. ас. д-р Тихомир Върбанов **371**

Проблеми при прилагането на разширения критерий на Дики-Фулър
Ас. д-р Евгени Овчинников 379

МЕНИДЖМЪНТ, МАРКЕТИНГ, МЕЖДУНАРОДНИ ОТНОШЕНИЯ ПЛАНИРАНЕ, ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ

Comparative Analysis of the Competitiveness of the Balkan Countries
Prof., PhD Lyubcho Varamezov.....387

Lean Management във висшето образование
Проф. д-р Маргарита Богданова 394

Стратегическият маркетингов мениджмънт – перспектива
за развитие на туристическите бизнес организации в България
Доц. д-р Ваня Григорова 403

Приложение на Big Data анализа за защита на информацията
Доц. д-р Веселин Попов, доц. д-р Петя Емилова 411

Проблемът с текучеството на персонала в българските предприятия
Доц. д-р Галина Захариева, докт. Дритон Сюлча.....419

Управление на преживяванията на персонала – фактор
за организационно развитие
Доц. д-р Ирена Емилова, гл. ас. д-р Милен Динков.....427

Подобряване на отрасловата свързаност чрез изграждане
на железопътния участък по коридор № 9
Доц. д-р Камен Петров, докт. Радослав Костев 436

Потенциал на индустриалния интернет за нещата за подобряване
на производствените процеси
Доц. д-р Наталия Маринова 445

Професионалното обучение и особености на системата
за професионално образование и обучение
Доц. д-р Христо Сирашки 453

Повишаване качеството на обслужване на клиенти чрез въвеждане
на нови технологии в търговията
Гл. ас. д-р Венцислава Минкова.....465

Предимства на гъвкавото управление на проекти и въздействието върху проектния риск
Гл. ас. д-р Евелина Парашкевова.....473

Социално-икономически промени - управленски аспекти
Гл. ас. д-р Елена Йорданова 481

Приложение на web 2.0 технологиите за споделяне на научни изследвания, ресурси и резултати
Гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова.....487

Съвременни предизвикателства пред управлението на регионалното развитие в Република България
Гл. ас. д-р Методи Иванов.....495

Маркетингови комуникации на българския бизнес в дигитална среда
Гл. ас. д-р Мирослава Ценкова 502

Местното самоуправление в България – някои основни постановки
Гл. ас. д-р Юлиян Господинов 510

Степен на интегрираност на приоритетите за интелигентна специализация в плановите документи
Ас. д-р Мариела Стоянова 518

Концепция за многостепенно управление: възникване, развитие, перспективи
Докт. Димитрина Проданова.....524

Развитие на електронната търговия в България през последните 30 години
Докт. Михаела Маркова.....533

ИКОНОМИКА НА ОТРАСЛИТЕ

Устойчивост в развитието на туризма в националната бизнес среда
Проф. д.ик.н. Таня Горчева 543

Българската индустрия – тридесет години по-късно
Проф. д-р Анета Денева.....551

Подпомагане на доходите на производителите от аграрния сектор
Доц. д-р Виолета Блажева 560

Съвременни измерения на управлението на талантите
Доц. д-р Искра Пантелеева 566

Значение на инфраструктурните коридори за регионалното икономическо развитие на България
Доц. д-р Камен Петров 574

Изследване на възможностите за развитие на туристическа дестинация „Свищов“
Доц. д-р Любка Илиева 583

Градско земеделие – алтернатива или необходимост
Доц. д-р Марина Николова 592

Теоретико-приложни аспекти на мърчандайзинга в българската търговска практика
Доц. д-р Петранка Мидова 603

Туристическите агенти, резервационните услуги на туроператорите и свързаните с тях дейности в България 30 години след началото на промените
Доц. д-р Петя Иванова 611

Изследване необходимостта от придобиване на търговски умения по женско предприемачество
Доц. д-р Светослав Илийчовски, доц. д-р Теодора Филипова 618

Бизнес среда и предприемаческа дейност на българските пивоварни предприятия
Доц. д-р Сергей Найденов 626

Атрибутивно анализиране на асортиментното разнообразие в точките на продажби
Доц. д-р Симеонка Петрова 634

Периодът на прехода – 30 години растеж на регионалните дисбаланси
Доц. д-р Тихомир Личев 642

Социална работа и социално предприемачество
Гл. ас. д-р Ваня Ганева 652

Анализ на сезонността в търговията
Гл. ас. д-р Венцислав Перков 660

Разкриване на нефинансова информация от големите български държавни предприятия
Гл. ас. д-р Емил Николов 667

Подходи за управление на риска в търговските предприятия
Гл. ас. д-р Зоя Иванова 676

Проблеми и предизвикателства пред развитието на туризма в България
Гл. ас. д-р Любомира Тодорова 684

Развитие на туристическа дестинация България като част от интернационалния туристически пазар
Гл. ас. д-р Павлин Павлов 690

Анализ на предприемаческите нагласи в България
Ас. д-р Ивайло Костов 698

Устойчиво развитие на българската индустрия
Докт. Айтен Сабри 706

Значение на пътната инфраструктура като фактор за подобряване състоянието на горскостопанските предприятия
Докт. Руслан Коларов 714

Анализ на възможни решения за преодоляване на височинните ограничения и ограниченията в газенето през канала море-езеро за по-големи плавателни съдове създавани от Аспарухов мост
Инж. Дойчин Ников, Красимира Вангелова 722

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ – 30 ГОДИНИ СЛЕД НАЧАЛОТО НА ПРОМЕНИТЕ

Свищов, 22 ноември 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 75 години от създаването на Съюза на учените в България

ISBN 978-954-23-1815-6

Издателство и печат: Академично издателство „Ценов”
Свищов, ул. Градево № 24

740

ОЦЕНКА НА ДОСТЪПА ДО ИНТЕРНЕТ В ДЕЙНОСТТА НА ПРЕДПРИЯТИЯТА

Доц. д-р Маргарита Шопова
Катедра „Математика и статистика“,
Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов,
m.shopova@uni-svishtov.bg

Резюме: *Критерий за функциониращо информационно общество и в същото време – предпоставки за прилагането на ИКТ в предприятията, е осигуряването на достъп до интернет. Формирането на обективна оценка за състоянието и перспективите в използването на ИКТ в предприятията е изследвано чрез показателя „достъп на предприятията до интернет“. Той се характеризира чрез относителния им дял от всички предприятия, формиращи генералната съвкупност. Изведени са закономерности за предприятията в България за периода 2004-2018 г. – общо и по признакът „големина на предприятието“. Извършен е сравнителен анализ със средните равнища на изследвания показател в ЕС по признака „основна икономическа дейност на предприятието“.*

Ключови думи*: достъп до интернет, информационни и комуникационни технологии, анализ на динамика.*

JEL: *C10, C82, O30.*

AN ASSESSMENT OF INTERNET ACCESS IN ENTERPRISES' ACTIVITIES

Assoc. Prof. Margarita Shopova, PhD,
Department of Mathematics and Statistics,
D. A. Tsenov Academy of Economics – Svishtov,
m.shopova@uni-svishtov.bg

Abstract: *A criterion for a functioning information society and, at the same time, a prerequisite for the ICT implementation in enterprises is the provision of internet access. The formation of an objective assessment of the status and perspectives of ICT use in enterprises has been examined by the Enterprise Access to the Internet Indicator. It is characterised by their relative share of all enterprises forming the general aggregate. Regularities for enterprises in Bulgaria for the period 2004-2018, in general and on the basis of the size of the enterprise, are derived. It is carried out a comparative analysis with the average levels of the examined indicator across the EU on the basis of 'the main economic activity of the enterprise'.*

Key words*: internet access, information and communication technologies, times series analysis.*

JEL: *C10, C82, O30.*

1. Въведение

Цифровизацията на бизнеса, която съпътства развитието му в информационното общество, позволява използване на ИКТ приложения за оптимизиране на управлението, познаване и внедряване на най-новите материали, технологии и знания, осъществяване на лесна и навременна комуникация с клиенти и партньори, разширяване и обогатяване на формите на търговски връзки и т. н. За успешната реализация на тези дейности предприятията все повече се нуждаят от високоскоростен, непрекъснат и надежден достъп до интернет. Това обуславя необходимостта от изследване и оценяване на достъпа и свързаността към интернет в дейността на предприятията.

Обект на изследване в доклада е достъпът до интернет на предприятията с 10 и повече заети лица в България. **Цел** на доклада е чрез описателен статистически анализ да се установят закономерностите и тенденциите в достъпа до интернет както общо за предприятията, така и според големината или икономическата дейност на предприятията за периода 2004-2018 г.

2. Информационно осигуряване на статистическия анализ

Източник на данните е изследването „Използване на ИКТ и е-търговия в предприятията“. В България то се осъществява от 2004 г. съгласно единна методология на Евростат (Methodological manual for statistics on the Information Society. Part I - ICT usage and e-commerce in enterprises, 2017).

Изследването „Използване на ИКТ и е-търговия в предприятията“ е извадково. В генералната съвкупност са включени всички икономически активни нефинансови предприятия в страната с 10 и повече заети лица. Информацията за използване на ИКТ в предприятията в България се набира чрез анкетна карта онлайн или чрез лично интервю. Формират се няколко модула. Една част от тях участват във всички проучвания, като разликите са в броя на включените въпроси и детайлизирането на проблема чрез тях. Друга част от модулите се променят, в зависимост от специфичните цели за конкретната година или технологичните промени и нововъведения в ИКТ, с които е необходимо да се разшири предметът на изследването.

Формирането на обективна оценка за състоянието и перспективите в използването на ИКТ в предприятията може да се изследва чрез показателя *„достъп на предприятията до интернет“*. Като абсолютна

величина той представя броя на предприятията с 10 и повече заети лица, които имат достъп до интернет – общо и по признака големина на предприятието. В проценти се характеризира относителният дял на предприятията с достъп до интернет от генералната съвкупност на предприятията с 10 и повече заети лица. Особеност на показателя като относителна величина е наличието на „праг на насищане“ – 100%. Признакът „големина на предприятието“ е с три значения: *малки* предприятия – броят на заетите е от 10 до 49, *средни* предприятия – от 50 до 249 заети лица, *големи* предприятия – 250 и повече заети лица.

За статистическия анализ са използвани официални данни, налични на интернет сайтовете на Националния статистически институт и Евростат (ICT usage in enterprises - Internet access). Когато изследваните показатели са представени чрез относителни дялове, значенията им са изчислени на база на генералната съвкупност от предприятия, респ. от предприятията от съответната група.

3. Описателен анализ на достъпа на предприятията до интернет по признака „големина на предприятието“

Използването на възможностите на глобални мрежи е необходимо за поддържането на високо ниво и непрекъснатото актуализиране на прилаганите ИКТ в предприятието, както и за осигуряването на съвременна връзка с останалите икономически агенти. В относителния дял на предприятията с **достъп до интернет** за периода 2004-2018 г. могат да се отбележат някои закономерности (таблица 1). Налице са ***тенденции към нарастване на относителния дял на предприятията с достъп до интернет.*** От 61,8%, за 15-годишния период, предприятията с достъп до интернет са се увеличили с 32,8 процентни пункта.

Тъй като от 2004 г. до 2008 г. нарастването на относителните дялове е по-бързо, отколкото след 2008 г., в рамките на периода 2004 – 2018 г. биха могли да се обособят **два подпериода** с граница 2008 г. По-бавното нарастване на относителните дялове през втория период може да се обясни с приближаването на абсолютния максимум (100%) на изследвания показател – колкото равнището е по-близо до него, толкова скоростта на нарастване на значенията на показателя намалява.

Най-високи равнища на достъп до интернет се наблюдават за големите предприятия (колона 4 на таблица 1). За тях относителните дялове са над 93%, достигайки 100% още през 2017 г. Средното значение за целия период е 98,1%. Недостатъчно са обезпечени с достъп до интернет малките предприятия – в началото на изследвания

период нивото е 57-58% като до 2017 г. е под 90% и едва след това се повишава и задържа на 93,7%. Тези резултати са логично следствие на различните възможности, които имат предприятията за инвестиции и иновации, включително за достъп до интернет.

Таблица 1.

Относителен дял на предприятията в България с достъп до интернет за периода 2004-2018 г.

(%)

Години	Общо	Малки предприятия	Средни предприятия	Големи предприятия
a	*1*	*2*	*3*	*4*
2004	61,8	57,1	76,7	93,9
2005	62,6	58,5	78,1	93,2
2006	74,8	71,4	86,7	96,0
2007	74,9	70,4	92,3	97,7
2008	83,5	80,5	94,9	97,4
2009	83,9	80,7	94,5	98,6
2010	85,1	82,5	96,3	98,8
2011	86,9	84,7	96,2	99,7
2012	87,4	85,7	94,5	98,3
2013	89,1	87,4	95,8	99,1
2014	91,2	89,9	97,0	99,5
2015	91,3	89,8	98,0	99,7
2016	91,3	89,7	98,4	99,8
2017	94,6	93,7	98,5	100,0
2018	94,6	93,7	98,5	100,0

Източник: (Информационно общество. Използване на ИКТ от предприятията, n.d.)

Положителна тенденция е намаляването на различията между малките, средните и големите предприятия относно свързаността им с интернет. Разликата от почти 37 процентни пункта на относителните дялове на големите и малките предприятия с достъп до интернет през 2004 г. е намалена на 6,3 процентни пункта в края на периода. През 2018 г. относителният дял на средните предприятия с достъп до интернет е само с 1,5 процентни пункта е по-малък, отколкото е този показател при големите предприятия. Независимо от високите относителни дялове на средните и големите предприятия с достъп

до интернет, които се регистрират през последните години, по наблюдавания показател ***България е все още под средното равнище за ЕС***, което след 2014 г. е вече над 97%. (Digital economy and society, н.д.).

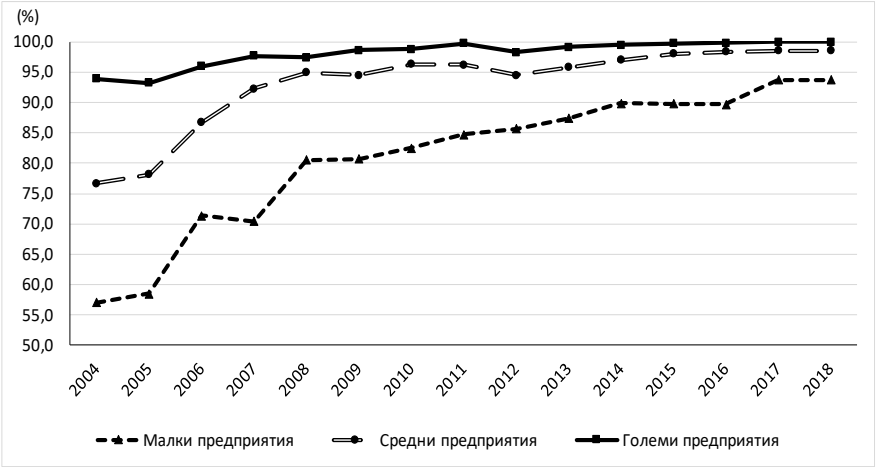

Фигура 1. Динамика на относителния дял на предприятията в България с достъп до интернет за периода 2004-2018 г.

Малките предприятия са над 80% от предприятията, с което имат определящо положение в структурата по големина на предприятието. Поради това се откриват сходни черти в динамиката на показателя за достъп до интернет общо за всички предприятия и за групата на малките сред тях. В динамичния ред за относителния дял на големите предприятия с достъп до интернет се наблюдава устойчивост през целия изследван период (фиг. 1). При средните предприятия подобна закономерност е налице от 2008 г.

Таблица 2

*Средни темпове на растеж на относителния дял на предприятията в България с достъп до интернет за периода 2004–*2018 г.

Периоди	Малки предприятия	Средни предприятия	Големи предприятия
I период 2004-2008	109,1	106,1	101,2
II период 2008-2018	101,6	100,5	100,2
2004-2018	103,2	101,5	100,4

Възходящата тенденция на относителните дялове на предприятията с достъп до интернет е характеризирана чрез средните темпове на растеж на съответните динамични редове (таблица 2). Значенията над 100% на всички темпове доказват нарастване на показателя.

Най-силни са промените на относителния дял на малките предприятия с достъп до Интернет – общ прираст от 3,2%, като през първия период се регистрира рекорден прираст от 9,1%. Най-плавно се увеличава относителният дял при големите предприятия – общият темп на прираст е 0,4% и има несъществена разлика за двете части на изследвания период. Резултатите от таблица 1 – по-високи темпове на растеж за 2004 - 2008 г., отколкото за 2008 – 2018 г. потвърждават основанието за обособяване на два периода в динамиката на разглеждания показател. По-бавното нарастване на относителните дялове през втория период може да се обясни с приближаването на прага на насищане – колкото равнището е по-близо до него, толкова скоростта на нарастване на значенията на показателя намалява.

4. Сравнителен анализ между България и ЕС на достъпа до интернет според икономическата дейност на предприятията

Този аспект на анализа допълва изводите за състоянието и възможностите за прилагане на ИКТ. Необходимите данни са представени на фиг. 2. Положителна оценка за изградената инфраструктура в България е обстоятелството, че през 2018 г. повече от 94% от предприятията във всички сектори, с изключение на сектор „Административни и спомагателни дейности“, имат осигурен достъп до Интернет.

През 2010 г. единствено секторът „Професионални дейности и научни изследвания“ отбелязва равнище на изследвания показател за България, еднакво със средноевропейското. За повечето от останалите сектори предприятията с достъп до интернет в България са между 8 и 17 процентни пункта по-малко отколкото тези в Европейския съюз. Малки различия се наблюдават за високотехнологичните сектори „ИКТ“ и „Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения“.

Изоставането на България спрямо ЕС в относителния дял на предприятията с достъп до интернет се „стопява“ и дори се констатира изпреварване през 2018 г. в някои икономически сектори. Средното различие през 2010 г. е 7,1 процентни пункта, докато през 2018 г. то е

само 1,9 процентни пункта. Например, предприятията от сектор „Административни и спомагателни дейности“ в България, свързани с интернет през 2010 г., са със 17 процентни пункта по-малко от тези в ЕС. През 2018 г. това различие е вече 5 процентни пункта. Така за България секторът отбелязва най-голям напредък спрямо 2010 г. с рекордния темп на прираст за изследвания показател 18,2% за периода 2010–2018 г.

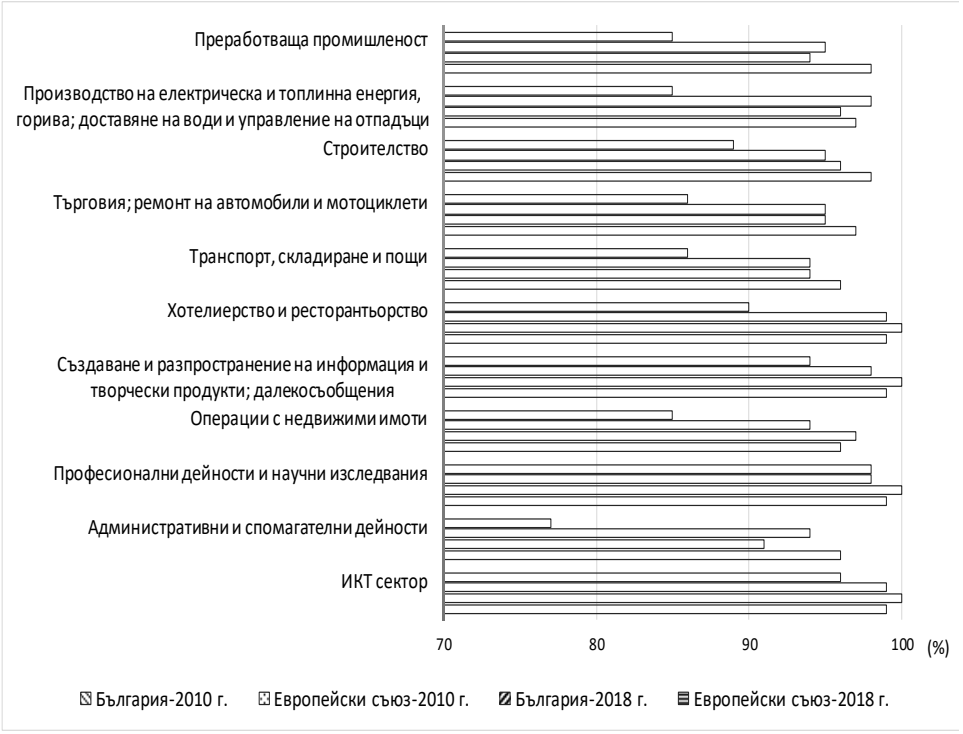

Фигура 2. Динамика на относителния дял на предприятията с достъп до интернет в България и в Европейския съюз през периода 2010-2018 г. по икономически дейности

Източник на данните: (ICT usage in enterprises - Internet access)

Продължаващите процеси на развитие на инфраструктурата и по-високата скорост на извършваните промени способстват през 2018 г. различията между България и ЕС в останалите сектори да намалеят до 1-2 процентни пункта. Нещо повече, в пет сектора относителните дялове на българските предприятия с достъп до интернет са по-големи от тези за ЕС. Достъп до интернет имат всички предприятия в четири от тях – „ИКТ“, „Професионални дейности и научни изследвания“,

„Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения“, „Хотелиерство и ресторантьорство“.

Заключение

В резултат на извършения статистически анализ се установява непрекъснато нарастване на относителния дял на предприятията с достъп до интернет както общо за страната, така и по големина на предприятието. Положителна тенденция е намаляването на различията между малките, средните и големите предприятия относно свързаността им с интернет. Непрекъснатото подобряване на инфраструктурата и високата скорост на извършваните промени в България са предпоставка относителните дялове на предприятията с достъп до интернет, изследвани по признака „икономическа дейност“, да доближават средните европейски равнища, а във високотехнологичните сектори дори да ги надвишават.

ЛИТЕРАТУРА

Национална програма „Цифрова България 2025“. (2018). Изтеглено на 10.12.2019 от Портал за обществени консултации: http://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?@lang=bg-BG&Id=3399

Digital economy and society. (н.д.). Изтеглено на 20.10.2019 от Eurostat: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_bde15ag&lang=en

ICT usage in enterprises - Internet access. (n.d.). Retrieved 31.10.2019, from Eurostat: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_ci_in_en2&lang=en

Methodological manual for statistics on the Information Society. Part I - ICT usage and e-commerce in enterprises. (2017, December). Retrieved from Eurostat: http://ec.europa.eu/eurostat/web/digital-economy-and-society/methodology

Информационно общество. Използване на ИКТ от предприятията. (н.д.). Изтеглено на 31.10.2019 от Национален статистически институт: http://www.nsi.bg/